

Strasti šarenih boja

Kirčo Arsovski je dve godine svakodnevno postavljao na FB svoje stripske prizore, da bi ih nedavno pretvorio u knjigu *Are you schizoid?*. Izdavač je Templum iz Skoplja

Pseće srce

kostiju koja postaje živo operско biće.

Ovaj realizam koji je svestan svoje ne-realnosti ulazi u sferu fantastičnog. Bulgakovljeva novela dobija opersku realizaciju koja maštovitošću zasenjuje i sam predložak. Raskatovljeva muzika je slikovita, funkcionira često poput filmske partiture ili partiture za crtani film koja ozvučava ono što se vidi na sceni. Muzika je fragmentarna, na ivici tonalnog, ne pruža zaokružene operске numere. Kroz horove se provlače neke od masovnih revolucionarnih pesama. Prominentnu ulogu svojevrstnog lajtmotiva dobija horska pesma kod nas prepevana kao "Budi se Istok i Zapad...". Raskatov preispituje rusku revolucionarnu masovnu pesmu i sve ono što je ona simbolizovala. Mekbarni ne zaostaje u dovitljivosti scenskih rešenja koja su posebno impresivna onda kada su horovi prisutni. Opera postaje nadrealistična burleska sa oštrom kritičkom pozicijom.

Iako je drugi čin u kome fascinantni pas postaje nepodobni čovek nešto manje spektakularan (nedostaje ta nemoguća figura pevajućeg najboljeg čovekovog prijatelja) muzička dovitljivost, masovne scene, fragmentarna partitura puna kontrasta i odlični izvođači pod dirigentskom palicom efektnog Martina Brabinsa čine da se delo, poput knjige, "proguta" u jednom dahu. Da li smo podobni kao ljudi samo onda kada smo šrafovi vladajućeg sistema, pitaju se i Bulgakov i Raskatov i Kulik. Ili smo, poput pasa, samo zavisni od svojih gospodara. Ostaje da lajemo, i vidimo. ¶

JELENA NOVAK

O Kirču Arsovskom nisam znao baš ništa. Nisam znao da postoji. Nikada nisam čuo za kulturni kumovski bend T.B. Tračeri, pojma nisam imao ko im je frontmen, nisam čitao kolumne Arsovskog u "Novoj Makedoniji"... Za mene koji živim duže od četvrt veka u Amsterdamu, Kirčo je izronio *out of the blue*, niotkud na Fejsbuku. Od tada, on je moj omiljeni treš umetnik drvenih bojica.

Kao što su karikature Garyja Larsona strip, tako su i crteži Arsovskog naravno strip. U njima vrvi od stripskog idioma. Ovakvu snagu *underground* izraza, barem na Balkanu, nalazim još jedino kod velikog majstora alternative Wostoka. Arsovski, međutim, kreira potpuno osobeni strip-ski idiolekt u samo jednom prizoru, stvarajući "bezbroy" varijacija na srodne teme. Duboko zahvata u samu srž *underground* stripa, mada su njegove reference opštije, a kreativno su odlično promišljene. Od Disneyjevih filmova do Andyja Warhola, kemp pristupom Arsovskog obuhvaćen je široki opseg pop kulture i palp fikcije. Mada ćete teško detektovati tragove njegovih čitanja starih stripova iz "Političnog Zabavnika" iz šezdesetih, i ovo je detalj koji doprinosi punoći raspona kulturnoloških referenci.

Junaci njegovih drama iscrtanih drvenim bojicama su kriminalci, ološ, političari, sponzoruše, vojnici, generali, sitni prevaranti, krupne hulje, kurve, marginalci, bestidnici svih mogućih vrsta. Na jezičkom nivou njegovi crteži su urnebesno cinični. Ogovaranje, prevara i ogoljena lažljivost u dijalozima se srozavaju do egzistencijalne denuncijacije onoga ko izgovara repliku. A uvek je dodat pokušaj glamura, njegova grotesknost je neophodni sastojak univerzuma Arsovskog. Reč je o persiflažama holivudskih junaka i junaka mentalnog pejisaža koji nas okružuje, ogrezlog u politiku i korupciju. Fraza "politikin zabavnik" ovde zadobija potpuno druge konotacije.

U najboljoj tradiciji crnog talasa, u tonalitetu Živojina Pavlovića i Dušana

Makavejeva, Arsovski izriče sud o životu: "Kič će nas uvek podsećati koliko je život tužan. U kiču ima dubljeg misticizma nego u knjigama Dostojevskog i Borhesa... Istina mi nije poznata ili je toliko dobro maskirana da ne mogu da je prepoznam." ... "Slikam idiotski način života. Nervozne, histerične reakcije ljudi..."

Poigravanja sa kičem i trešom su samo srce poetike ovih crteža. Brutalno poetičan? Da, upravo tako. Hiperprodukcija (2000 godišnje, u proseku tri crteža dnevno) je u manijakalnoj harmoniji s njihovom poetikom. Spodobne, političari, transvestiti, silovatelji... Svi se oni prepuštaju sladostrastima tela, groteskno erotičnim, homoeotičnim i transrodnim eskapadama seksualne pohlepe, "najniže ponude" iz porno videoteka. Šarene boje Kirčovog strip noara. Strip kao jezik medija, ali i strip kao striptiz, seksualno, političko i socijalno svlačenje. Ogoljavanje života u njegovom jadu i bestijalnoj, tako ljudskoj žudnji za uživanjem – što prljavijem ako je moguće, *please!* Kirčo Arsovski obgrljava grotesku kao jedno od najmoćnijih ironičnih sredstava.

Vredno je truda naslućivati kreativne poluge koje pokreću ove crteže u kojima se krije "monstrum bestidnosti" i shvatiti značaj subverzivnog kreativnog čina Arsovskog za kulturnu scenu. Jer, kultura je najživlja upravo kada izazivački preispituje kanone trivijalnosti. Kolor koji on postiže drvenim bojicama je čaroban jer uspeva da rekreira svu arhaičnost, nespretnost sanjanja glamura i lažnu nevinost prohujalih vremena, a palp je uvek – nostalgican. Majstorsko oponašanje crteža kakve smo tajno crtali po školskim sveskama i po javnim WC-ima, ali u boji. Uostalom, i stripovi u starim "Politikinim Zabavnicima" su imali boju... ¶

ZORAN ĐUKANOVIĆ

